

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Självständigt arbete 15 hp

Läshundens betydelse för elevers läslust och motivation i skolan

En litteraturstudie

Författare: Ellinor Karlsson

Handledare: Astrid Skoglund

Examinator: Martin Hellström

Termin: HT15

Ämne: Svenska

Nivå: Avancerad nivå

Kurskod: 4GN01E

English title

The importance of reading dogs for students' love of reading and motivation in school
A summary of research on the dog's impact on reading

Abstract

The aim of the essay is to investigate how Swedish and international research describes the use of book dogs as an educational tool to encourage children to learn to read and feel motivated to read. To achieve the aim a systematic literature study has been performed, with the focus on how book dogs are presented as enhancing motivation to learn to read in primary school, and the ways in which book dogs have been used in Swedish and foreign schools. Similarities and differences between Swedish and international use of book dogs have also been examined. Data were collected through scientific databases, and only high-quality studies and peer-reviewed scholarly studies occur in the selected literature. The material has been analysed in terms of motivation theory, with the focus on motivation to read.

The result shows that both Swedish and international studies emphasize how book dogs can motivate primary school pupils to start reading or to read more. Book dogs also seem to be able to motivate pupils to become more involved in school work in general. What the majority of researchers emphasize, however, is that the use of book dogs is a supplement to other methods for motivation and development of reading, and that the measures should be used systematically and over a long time. One difference between Swedish and international work with book dogs is that the activities with book dog teams in Swedish schools are limited by rules about the places in which dogs are permitted.

Nyckelord

Läshund, bokhund, R.E.A.D., Animal-assisted literacy, skola, högläsning och motivation.

Innehåll

1 Inledning	1
1.1 Syfte och frågeställningar	1
1.2 Uppsatsens disposition	1
2 Bakgrund	2
2.1 Centrala begrepp	2
2.1.1 Lëshund och lëshundsteam	2
2.1.2 R.E.A.D. – en metod för djurassisterad lästräning	4
2.1.3 Läsmotivation	4
2.2 Motivationsteori	5
3 Metod och material	7
3.1 Urval, avgränsningar och sökord	7
3.2 Material- och metodkritik	8
4 Resultat	9
4.1 På vilka sätt lëshundar ses som motivationshöjande	9
4.2 Lëshundsinsatser nationellt och internationellt	13
4.3 Likheter och skillnader mellan svenska och internationella lëshundsinsatser	18
4.4 Sammanfattning	20
5 Resultatdiskussion	21
6 Förslag på vidare forskning	23
Referenser	24

1 Inledning

För att främja barns läsutveckling och läslust används i dag så kallade läshundar eller bokhundar i några svenska grundskolor (Garp 2015:9f). Metoden utvecklades i USA under 1990-talet och går ut på att barnet läser högt för hunden. Hunden utgör en icke-dömande lyssnare, som inte tillrättalägger eller kommenterar barnets läsning (Eriksson 2015:4; 9). En stark norm i dagens samhälle är att alla barn förväntas lära sig att läsa och skriva, trots skilda förutsättningar. Vissa barn lär sig snabbt, medan andra behöver längre tid och ibland anpassning för att bli självsäkra och duktiga läsare. Olika läsinlärningsmetoder förespråkas och förändras över tid (Ingvar 2008:11f). En metod som tog form i slutet av 1990-talet i USA är just djurassisterad lästräning (Intermountain Therapy Animals ITA, Reading Education Assistance Dogs R.E.A.D. 2016).

Föreliggande uppsats är en systematisk litteraturstudie om hur elever kan motiveras och utvecklas i sin läsinläring med hjälp av läshundar. I Sverige finns det ännu inte så mycket forskning om på vilka sätt läshundar eller läshundsteam som pedagogiskt stöd kan främja barns läsutveckling och läsmotivation (Ehriander 2016). Jag ser det därför som angeläget att belysa detta område genom min studie.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet är att undersöka hur svensk och internationell forskning beskriver hur läshundar kan användas som ett pedagogiskt redskap för att främja barns läsinläring och motivation till läsning. För att uppnå syftet görs en systematisk litteraturstudie med utgångspunkt i följande frågeställningar:

- På vilka sätt framställs läshundar som motivationshöjande inom läsinläring i grundskolan?
- Hur har läshundsinsatser använts i svenska och utländska grundskolor?
- Vilka likheter och skillnader finns mellan de svenska och de internationella läshundsinsatserna?

1.2 Uppsatsens disposition

Inledningsvis har jag redogjort för ämnesval, syfte och frågeställningar. Efter det presenteras uppsatsens bakgrund med de centrala begreppen läshund/bokhund,

R.E.A.D. och läsmotivation följt av uppsatsens teori, motivationsteori med fokus på läsmotivation. Näst följer en förklaring till valet av systematisk litteraturstudie samt en presentation av materialet, insamlingsmetod och urval samt metodkritik. I den därefter följande resultatgenomgången besvaras forskningsfrågorna med utgångspunkt i såväl nationell som internationell forskning. Resultatdelen avslutas med en sammanfattning av resultatet. Därefter följer en resultatdiskussion där resultatet diskuteras. Slutligen presenteras förslag på vidare forskning.

2 Bakgrund

I detta avsnitt redogör jag inledningsvis för uppsatsens centrala begrepp och tidigare forskning om hur barn kan motiveras till läsning. Avslutningsvis presenteras motivationsteori inriktad på läsmotivation.

2.1 Centrala begrepp

Den här delen specificerar och tydliggör beskrivningar av begreppen läshund, läshundsteam och R.E.A.D. – en metod för djurassisterad lästräning. Även begreppet läsmotivation definieras.

2.1.1 Läshund och läshundsteam

En allmän definition av begreppet *läshund* är att det innefattar alla hundar som människor läser högt för, oavsett om hunden har adekvat utbildning eller saknar sådan (Garp 2015:15f). Den i nuläget mest vedertagna tolkningen av begreppet läshund är dock en utbildad hund som arbetar läsfrämjande med barn och ungdomar i ett läshundsteam som leds av en läshundspedagog, även kallad hundförare. Det finns även bokhundsteam, skolhundar och pedagoghundsteam. Det som skiljer en utbildad läshund från en utbildad bokhund är hundarnas arbetsförhållanden. En bokhund har rast mellan vardera lässtund där hundföraren rastar hunden enskilt i en för hunden avslappnande miljö. Restriktionerna för utbildade läshundar varierar i högre utsträckning. Det förekommer att hundarna inte har rast mellan lässtunderna och att hundarna interagerar med andra barn som klappar och leker med hunden när hunden har sin rast (Ehriander 2016). Fortsättningsvis i uppsatsen används begreppet läshundsteam med definitionen utbildade hundteam.

Francis (2009:51) i USA låter alla besökare på biblioteket klappa läshunden när den inte arbetar. Under lässtunden stöttar Francis (2009:51) barnen när de möter svåra ord och ställer frågor till barnen som uppmuntrar barnen att interagera med läshunden. Friesen (2010a:262) tillkännager att det har förekommit att läshundar har försökt bita barn; detta menar hon dock är oerhört ovanligt. Hon påstår liksom Ehriander (2016) att det är viktigt att hunden ges möjlighet för rast och vila under arbetsdagen.

I Sverige finansierar idag hundförarna majoriteten av alla läshundsteamutbildningar. Det finns idag två olika kompletterande alternativ till finansiering av läshundsprojekt. Ett alternativ är att söka bidrag (Garp 2015:19). Ett andra alternativ är att hundföraren eller en kommun betalar för en utbildning. Det börjar dock bli vanligare att kommuner investerar i att utbilda läshundsteam. Under våren 2016 kommer ett flertal nyutbildade läshundsteam från olika svenska utbildningar ut i svenska skolor. Det finns i dagsläget, vt 2016, ett flertal olika utbildningar. Svenska terapihundsinstitutet har utbildat tio pedagoghundsteam och har i nuläget 60 stycken i pågående utbildning på distans sedan våren 2013. För att få gå deras utbildning krävs finansiering av privatperson eller kommun, samt att hundföraren har tagit lärarexamen (Backman 2015, muntlig källa och Backman 2016). I USA finansieras majoriteten av alla läshundsteam av volontärer (Intermountain Therapy Animals ITA. Reading Education Assistance Dogs R.E.A.D. 2016) Av den anledningen har skolan inte någon kostnad för teamen.

Majoriteten av de svenska utbildningarna för läshundsteam har i skrivande stund enligt Ehriander (2016) som krav att hundföraren ska inneha en lärarutbildning. Ett alternativ är att hos Svenska terapihundsinstitutet utbilda sig till hundförare under tiden som man utbildar sig till lärare (Backman 2015, muntlig källa). Under de olika utbildningarna till läshundsteam ingår viss specialpedagogik med inriktning mot neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och olika former av koncentrationssvårigheter, däribland läs- och skrivsvårigheter. Även tidig läsinlärning och avkodning är självklara inslag i hundförarutbildningen (Karlberg 2016 och Danielsson 2016).

I nuläget tillåts alla hundraser att bli läshundar. Utbildningssamordnare världen över är överens om att det viktigaste är hundens personlighet. En bra läshund förutsätts vara lugn och trygg och ska tycka om mänsklig beröring av för hunden främmande personer. I Sverige är de olika utbildningssamordnarna överens om att alla blivande läshundar ska

genomföra och bli godkända i ett flertal lämplighetstest. Dessa test är grundliga och genomförs under lång tid vid ett par upprepade tillfällen (Backman 2016; Karlberg 2016; Danielsson 2016 och Intermountain Therapy Animals ITA Reading Education Assistance Dogs R.E.A.D. 2016). Enligt Socialstyrelsens riktlinjer *Hundar i vård och omsorg. Vägledning till gällande regelverk* (2014:11) framgår tydligt att om hundar vistas i offentliga miljöer så ska det ”ske med säkerhet och god kvalitet”. Hunden ska ha lämpliga egenskaper för att utföra sitt arbete professionellt. Av den anledningen påpekar Socialstyrelsen (a.a.) vikten av att hunden och hundföraren gemensamt har utbildat sig till ett team.

2.1.2 R.E.A.D. – en metod för djurassisterad lästräning

År 1999 i Salt Lake City startade den ideella, amerikanska organisationen *Intermountain Therapy Animals*, här efter förkortat ITA, läsprogrammet Reading Education Assistance Dogs R.E.A.D. (2016). Detta projekt är föregångare till liknande projekt i Sverige och andra länder (Ehriander 2016). Syftet var att åstadkomma en positiv läsupplevelse för de elever som läser för utbildade hundar.

Förkortningen R.E.A.D. används i två olika betydelser, vilket kan vara förvirrande. 1999 inleds två skilda läsprogram i USA. R.E.A.D. i betydelsen Reading Education Assistance Dogs (ITA 2016), bygger på att elever läser högt för hundar och hundförare. R.E.A.D. i betydelsen Read, Enjoy and Do bygger på att vuxna läser högt för barn (Flynn et al. 1999). I denna uppsats används förkortningen med syftning på metoden för djurassisterad lästräning det vill säga Reading Education Assistance Dogs.

Sedan millennieskiftet har metoden R.E.A.D. vidareutvecklats. Enligt Eriksson (2015:19) och Ehriander (2016) går metoden rent konkret ut på att ett barn läser för ett läshundsteam i 20 minuter. Läshunden arbetar med olika barn under 3 läspass varannan skoldag. Hunden har en lugn rast med enbart hundföraren mellan läspassen med eleverna. Det är viktigt att hunden får möjlighet att koppla av mellan läspassen, och därför ska hunden inte träffa flera olika barn under sin rast (Fine 2015:368ff).

2.1.3 Läsmotivation

Elevers motivation till läsning ses i denna studie som nära sammanhängande med hur skolan arbetar med läsinlärning och läsutveckling. Läsmotivation kan definieras som ”såväl ett inneboende intresse för läsning, som en motivation som uppstår utifrån yttre

faktorer, till exempel betyg eller beröm” (Holm 2008:26). Den svenska regeringen gav 2012 ut rapporten *Läsandets kultur, slutbetänkande av litteraturutredningen* (Kulturdepartementet 2012:65). I denna rapport framgår tydligt att regeringen har som mål att via olika insatser i form av läsluft öka eleverns motivation att läsa. Resultaten för ”Ett läsluft för Sverige” förväntas uppnås 2018 (Kulturdepartementet 2012:65 2012:12). Enligt Kulturdepartementet (2012:65 2012:13) framgår att alla elever ska bli bättre läsare. Dock skall specifika åtgärder riktas till elever i grundskolans lägre årskurser. Genom att vidareutbilda lärare har elevernas motivation ökat. Det är ett resultat av att elevernas läsande har blivit mer individanpassat (Kulturdepartementet 2012:65 2012:70).

Kulturdepartementet (2012:65 2012:386 och 414) tar i sin rapport *Läsandets kultur, slutbetänkande av litteraturutredningen* upp hur lärarnas tidigare stöd inte alltid tidigare räckt till för att motivera ickeläsare att börja läsa mer. Kulturdepartementet (a.a) uppmuntrar läsfrämjande aktiviteter som ökar elevernas läslust och läsförmåga. Enligt Arnqvist (2013:17) kan en läshund ge eleverna den extra motivation som krävs för att skapa ett intresse för att läsa. Eftersom läshunden erbjuder mentalt stöd och uppmuntran kan omotiverade läsare bli mer motiverade. Kulturdepartementet (a.a.) poängterar att de socioekonomiska skillnaderna i samhället ökar. Av den anledningen satsar regeringen på att utjämna de bristande läsfärdigheter som blir en konsekvens av dessa skillnader. Denna statliga satsning riktas främst till unga läsare för att öka deras läsfärdighet och motivation.

2.2 Motivationsteori

I följande avsnitt presenteras den teoretiska utgångspunkten för studien, nämligen motivationsteori. Motivationsteori har valts till den här studien för att synliggöra olika faktorer som kan påverka eleverns motivation till läsning. Det finns många olika motivationsteorier och tidigare forskning om hur eleverns motivation kan stärkas, jag fokuserar här främst på teorier om hur barns motivation till läsning kan stärkas.

Motivation kan förstås som de olika faktorer som ger energi och riktning för att en person ska kunna förändra ett beteende (Holm 2008:23). Enligt Jenner (2004:71ff) är motivation en avgörande faktor för att en elev ska kunna åstadkomma en förändring. Han anser att det är oerhört viktigt för lärare att stärka alla barns motivation. Om läraren

har förutfattade meningar om olika elever, återspeglas dessa i elevernas prestationer i form av beröm, kritik och konstruktiv kritik. Om en svagpresterande elev lyckas, ses det som att hen har en bra dag. Eleven förblir dock svagpresterande i lärarens ögon. Om en högpresterande elev lyckas tas det för givet. Ifall samma elev misslyckas, har hen en dålig dag. Hen ses dock fortfarande av läraren som en högpresterande elev. Jenner (2004:35) sammanfattar lärarens förväntningars betydelse på elever med ett citat från ett klotterplank, skrivet av en elev till lärare:

Vad du säger om mig
Det du tror om mig
Sådan du är mot mig
Hur du ser på mig
Vad du gör mot mig
Hur du lyssnar på mig
SÅDAN BLIR JAG!!

Jenner (2004:75) poängterar vikten av att lärare oavsett elevers prestationer belyser framsteg, sätter realistiska mål och förstärker elevernas självförtroende. Enligt Jenner (2004:43) är målet alltid att eleven ska tolka motgångar som en drivkraft framåt, istället för att låta motgångar sänka förväntningarna inför nästa svåra uppgift, oavsett om eleven som tar sig an en svår uppgift har ett starkt eller svagt självförtroende. Enligt Holm, som undersökt hur läsmotivation kan främjas bland lässvaga barn, kan läsmotivation ses som beroende av såväl inre som yttre faktorer, som samspelar med varandra (Holm 2008:26).

Till faktorer som enligt Holm (2008:27;30) positivt kan påverka barns läsmotivation hör exempelvis uppmuntran från skolpersonal, positiva läsupplevelser, egen kontroll över vald litteratur samt upptäckten av att läsningen utvecklas succesivt vid mer läsning. Enligt flera tidigare studier (se t.ex. Brodow och Rininsland 2005 Settergren 1990 och Methe och Hintze refererade i Holm 2008:31) har också lärares attityder och engagemang för läsning stor betydelse för elevers läsmotivation.

Till de faktorer som kan hindra barn från att känna sig motiverade till läsning hör enligt Holm (2008:25) framförallt rädslan för att misslyckas. Hon refererar till Atkinsons teorier om prestationsmotivation (Atkinson 1964). Prestationsmotivation förekommer, i sociala sammanhang där människors handlingar kan få antingen positiva eller negativa konsekvenser. Rädslan för att till exempel läsa fel i en

högläsningssituation inför en lärare och andra elever, kan ses som en faktor som kan påverka barns motivation till läsning negativt.

3 Metod och material

I det här avsnittet presenteras hur den här systematiska litteraturstudien har växt fram. Först redogörs hur urvalet av litteratur har gått till och hur materialet har avgränsats. Därefter följer en presentation av materialet som valts ut till studien. Avsnittet avslutas med metod- och materialkritik.

3.1 Urval, avgränsningar och sökord

Litteratururvalet är avgränsat till vetenskapliga artiklar, avhandlingar och uppsatser från 2000-talet och har genomförts genom sökningar i databaserna OneSearch, ERIC, SWEPUB och DiVA. Sökorden *läshund/ bokhund/book dog, djurassisterad lästräning/ animal assisted reading* och *terapihund/therapy dog* användes. Totalt genererade sökningarna i de fyra databaserna 740 träffar. Antalet träffar per sökdatabas redovisas i uppställningen nedan.

Tabell 1. Antal träffar

Sökmotor	Antal träffar
OneSearch	278
ERIC	47
SWEPUB	54
DiVA	361
Totalt	740

Av det totala antalet träffar bestod merparten av vetenskapliga artiklar eller avhandlingar i fulltext om hur hundar har använts inom hälso- och sjukvårdssammanhang, vilket inte föreföll relevant för denna undersöknings syfte och frågeställningar. Via artiklarnas och avhandlingarnas abstract och nyckelord avgränsades därför urvalet till artiklar, avhandlingar och uppsatser med fokus på hur hundar har använts i skolsammanhang i syfte att främja barns läsmotivation eller läsutveckling.

Slutligen kvarstod ett material omfattande två avhandlingar, sju studentuppsatser och sju artiklar. Sammanlagt var åtta svenska och arton internationella. Materialet redovisas i tabellen nedan.

Tabell 2. Materialöversikt

Publikation	Nationalitet	Antal
Avhandling	Nationell	0
	Internationell	2
Artikel	Nationell	1
	Internationell	16
Studentuppsats	Nationell	7
	Internationell	Ej med i studien
Totalt	Nationell	8
	Internationell	18

Avgränsningen för insamling av data till denna studie har alltså skett med hjälp av vetenskapliga databaser (jfr Denscombe 2009:418). Totalt bygger studien på 26 vetenskapliga publikationer varav nitton är artiklar och avhandlingar hämtade från de vetenskapliga databaserna OneSearch, ERIC och SWEPUB. Alla texter är granskade och vilar på en vetenskaplig grund. Sju svenska studentuppsatser hämtade från DiVA ingår också i materialet. Detta beror på att det ännu inte finns så mycket publicerad svensk forskning inom området djurassisterad lästräning.

Avgränsningen för insamling av data till denna studie har skett utifrån hur mycket fokus i texterna som läggs på temat hur utbildade läshundar kan påverka motivation och läsinlärning.

Petticrew och Roberts (2006) ur Eriksson Barajas, Forsberg och Wengström (2013:32f) påpekar att majoriteten av forskare anser att enbart kvalitativa studier bör ingå i systematiska litteraturstudier. Av den anledningen är materialet även avgränsat till tidigare studier som bygger på kvalitativa metoder, som intervjuundersökningar och observationsstudier.

Att jag i första hand har valt ut publikationer från 2000-talet beror till största del på studiens tidsram, men också på att jag eftersträvar att ge en översikt som speglar relativt aktuell forskning.

3.2 Material- och metodkritik

Det material som finns representerat i studien har en förhållandevis stor geografisk spridning. En svårighet med detta är att skolsystemet inte ser likadant ut i exempelvis

Sverige och USA; av den anledningen kan det vara svårt att jämföra läshundsinsatser i svenska grundskolor med läshundsinsatser internationellt. Flertalet av de studier som ingår i studien är skrivna av kanadensiska och amerikanska forskare, och den kanadensiska och amerikanska forskningen ligger också till grund för stora delar av den svenska forskningen och har därför implementerats i de svenska studierna.

Vissa resultat som kommer från exempelvis Norden, Kanada och USA är i större eller mindre utsträckning direkt överförbara till det svenska skolsystemet, medan andra exempel enbart är presenterade för att visa på olika användningsområden.

Att valet av analysmetod föll på systematisk litteraturstudie beror på att jag med min studie vill kartlägga och systematiskt sammanställa tidigare forskning om läshundars påverkan på elevers läsmotivation vid läsinlärning. Metoden ger en möjlighet att belysa såväl nationella som internationella forskningsresultat och hur dessa kan appliceras på det svenska skolsystemet eller ligga till grund för kommande läsinlärningsundervisning.

Då den pedagogiska insatsen läshundsteam är relativt ny i Sverige finns i nuläget inte någon avhandling på svenska. Det finns enbart en artikel om svenska förhållanden publicerad på engelska om läshundens påverkan som motivator under elevernas läsinlärning. Av den anledningen har jag i den här studien valt att inkludera även publicerade studentuppsatser som belyser läshundsinsatser i svenska grundskolor. Då det i dagsläget finns mer artiklar och avhandlingar publicerade internationellt har jag valt att inte ta med internationella studentuppsatser i min litteraturstudie.

4 Resultat

I följande avsnitt presenteras nationella och internationella perspektiv på läshunden som motivator för lästräning. Därefter förtydligas hur insatsen läshund används såväl i Sverige som i andra delar av världen, följt av en presentation av likheter och skillnader i arbetet med läshundar nationellt och internationellt. Avslutningsvis sammanfattas resultaten.

4.1 På vilka sätt läshundar ses som motivationshöjande

I den svenska forskningen har Garp (2015:10) liksom Christensen och Nerelius (2015:18) och Öhlund (2013:8) konstaterat att läshundar bör användas främst för att öka

elevers motivation och hjälpa dem att koncentrera sig under lässtunden. Arnqvist (2013:17) och Öhlund (2013:66) har fokuserat på elever som tidigare inte tyckt om att gå till skolan. Efter att eleverna inlett ett arbete med läshunden blev eleverna motiverade att gå till skolan för att få arbeta med läshunden.

Öhlunds (2013:8) upptäckt av läshunden som en motivator för skolgången har även uppmärksammats i en observationsstudie av Lane och Zavada (2013:94f) från USA och Friesen (2012:201) från Kanada, som konstaterar att elever som deltagit i studier med att läsa för utbildade läshundar upplever att det har blivit roligare att gå till skolan. Även Hummel och Randler (2012, i Fine 2015:195) är av den åsikten att beprövad erfarenhet i kombination med levande djur i undervisningen leder till en för eleven djupare förståelse för kunskapsinhämtning. Fortsättningsvis menar Hummel och Randler att användningen av läshundar i undervisningen leder till att eleverna får ett fördjupat intresse för undervisningen. Läshunden ger eleven trygghet och motiverar eleven i sitt fortsatta arbete. Friesen (2009a:108) hänvisar till Guthries et al. (2004) definition av engagemang: "the interplay of motivation, conceptual knowledge, strategies, and social interaction during literacy activities". Det är enligt Friesen (a.a.) först när eleverna är motiverade som deras uthållighet ökar och de kan först då börja arbeta med mer komplicerade och utmanande texter.

Friesen publicerade 2009 (b:1) en artikel med boktips till lärare som undervisar elever i skolans tidiga år. Hon anser att yngre elever i första hand väljer "coola" böcker med illustrationer som tilltalar eleven, eller böcker om specialintressen. Majoriteten av alla elever i skolans tidiga årskurser har ett gemensamt intresse när det kommer till att läsa om djur. Elever som läser för en läshund vill därför ofta läsa böcker om hundar. För att underlätta för eleverna i tidig läsinläring anser Friesen (2009b:5) att det är viktigt att läraren tar sig tid att aktivt lyssna på eleverna, när de pratar om bokval. Läraren bör också uppmärksamma vilka elever som väljer vilka böcker. Friesen (a.a.) hävdar att det är först då läraren kommer att upptäcka varför vissa elever har motivation och läslust samtidigt som andra saknar läslust eller väljer att inte läsa.

Kaymen (2005:34) har i sin läshundsstudie låtit elever läsa för barnen välbekanta böcker, vilket enligt Kaymen innebär att eleverna har mindre avkodningssvårigheter i lässtunden med läshunden. Kaymen (a.a.) frågar sig om det är den främsta anledningen

till att elever som i vanliga fall inte tycker om att läsa högt nu gör det, eller om den främsta anledningen är att hunden lyssnar utan att döma.

Endenburg och Lith (2011 i Fine 2015:196) framhåller att läshundar till stor del kan motivera elever, framförallt av två anledningar. För det första anser Endenburg och Lith att när eleven har en emotionell koppling till läshunden får eleven lättare för att ta till sig ny och fördjupad kunskap. Dessutom underlättar relationen till läshunden elevens kunskapsinhämtning genom att erbjuda eleven en för hen meningsfull kontext. Friesen (2012:169f) diskuterar hur elever i hennes studie har utvecklats och förbättrat sin läs- och skrivförmåga efter att ha arbetat med henne och en läshund. Läraren poängterar att eleverna nu uppfattar arbetet i klassrummet som mer meningsfullt och att de är motiverade att läsa och skriva egna texter då texterna skrivs till en mottagare, i det här fallet en läshund. Även Moore, Hlava, Garcia och Brem (2013:390f) medvetandegör eleverna om sin språkliga medvetenhet genom att låta eleverna lära en terapihund/skolhund olika trick, där det svåraste är att bokstavligt talat lära hunden att läsa. Med detta arbetssätt anser Moore et al. (a.a) att eleverna uppmärksammas på lärandeprocessen och blir därmed mer motiverade att utveckla sin egen inläring i skolämnen.

Bassette och Taber-Doughty (2013:241f) är mer tveksamma till om läshundar är den avgörande faktorn som fungera som en drivkraft och motivator för att öka alla elevernas engagemang vid lästräning. De menar att elever vars lässvårigheter är en följd av koncentrationssvårigheter och hyperaktivitet blir lugna och mer hänsynsfulla när de arbetar med läshundar. När dessa elever blir lugnare minskar koncentrationssvårigheterna, vilket enligt Bassette och Taber-Doughty (a.a.) kan ses som en avgörande faktor i läsinläringen. Utöver motivation ser Bassette och Taber-Doughty (a.a.) även att eleverna är mer uthålliga under tiden de läser för läshunden, vilket är viktigt framförallt för elever med läs- och skrivsvårigheter som kämpar med avkodningssvårigheter.

Inom det svenska forskningsfältet konstaterar Eriksson (2015:7) att bibliotekarierna är överens om att läshunden får eleverna att läsa för nöjes skull. Eriksson (a.a.) och Massengill Show (2013:368) är överens om att det först är då eleverna läser för nöjes skull som deras motivation ökar och eleverna utvecklar sitt läsflyt. Enligt Eriksson

(2015:7) förbättrar eleverna även sin kommunikativa förmåga genom ett mer nyanserat språk till följd av ett utökat ordförråd. Även samspelet mellan eleven och hunden samt mellan eleverna har utvecklats. Bibliotekarierna ser även att elevernas intresse för biblioteket har ökat och att de nu besöker biblioteket mer regelbundet.

Vidare menar Friesen (2009a:109) att det finns en tydlig trend som tyder på att elever i Kanada läser allt färre böcker i takt med att läslusten mattas av och deras läsmotivation sjunker under deras tid i grundskolan. Friesen (a.a.) anser därför att det är viktigt att bygga upp och behålla elevernas läsmotivation genom hela skoltiden. En motivator kan därför lämpligen bestå av ett läshundsteam som följer eleverna genom skoltiden i grundskolan. Detta har Massengill Show (2013:368) från USA provat då eleverna under fyra läsår fick läsa för läshundsteam. Massengill Show (a.a.) kommer i sin studie fram till att en långsiktig insats där elever får läsa för läshundsteam ökar elevernas självkänsla vid läsning. Eleverna blir även mer medvetna om sin läsförmåga och ser själva sin progression när läsningen utvecklas i positiv riktning. Hon kommer även fram till att eleverna är mer motiverade och upplever lässituationerna i skolan som mer lustfyllda efter att de fått läsa för en läshund.

Schmidt ser i sin studie från 2013 en förbättring av elevernas skolresultat efter att de arbetat med läshundsteam (Schmidt 2013 i Fine 2015:161). Även Gee et al. (2007; 2009; 2010; 2010 och 2012 i Fine 2015:196ff) konstaterar att elever som genomför upprepade förhör och prov med en läshund presterar bättre vid de testtillfällena jämfört med de testtillfällena då samma elever har genomfört testen med ett gosedjur eller en stödjande lärare eller klasskamrat. Kunskapstesten har genomförts vid samma tidpunkt med läshund, gosedjur eller människa. Alla elever i studien har testats i olika kunskaper vid upprepade tillfällen. Gees resultat synliggör vikten av kontinuitet och långvariga insatser för bästa resultat.

Garp (2015:10) anser liksom Christensen och Nerelius (2015:18) och Öhlund (2013:8) att läshundar bör användas främst för att öka elevens motivation och hjälpa dem att koncentrera sig under lässtunden. Petersson (2013:30f) har i sin studie kommit fram till att eleverna med avkodningssvårigheter har mest hjälp av att läsa för en läshund, då eleverna i studien blev lugnare och mindre nervösa under lässtunden. Öhlund (2013:21) anser att hunden som verktyg i skolan kan ge eleverna en drivkraft att övervinna svårigheter och därmed utveckla sin förmåga att läsa och skriva. Öhlund (a.a)

poängterar vikten av att hundar inte reagerar på eller kritiserar eleven om denna har olika form av uttalssvårigheter, exempelvis om eleven stammar, läspar eller läser hackigt.

I Öhlunds (2013:66) studie framgår att hundens närvaro direkt påverkar elevernas lust att gå till skolan. En elev som tidigare inte tyckt om att gå till skolan vill gå, när eleven ska läsa för hunden. Även Friesen (2012:201) instämmer att elever som deltagit i studien med att läsa för utbildade läshundar uppger att det under arbetet med läshundar är roligare att gå till skolan. Att ge dessa elever möjligheten att arbeta med en läshund på morgonen har, enligt Christensen och Nerelius (2015:18), resulterat i att dessa omotiverade elever nu vill gå till skolan på morgonen. Även Bradley (2013:50) ser i sin studie ett ökat intresse hos elever att gå till skolan. Friesen (2012:248) konstaterar i sin avhandling att både lärare, elever och vårdnadshavare upplever att barnen är mer motiverade att gå till skolan, vissa elever till och med längtar till skolan.

Sammanfattningsvis belyser både den nationella och internationella forskningen att det inte enbart är motivationen till läsning som stärks genom arbetet med läshundar. Läshundsinsatser tycks även kunna stärka elevers motivation till att vilja delta i skolarbetet generellt.

4.2 Läshundsinsatser nationellt och internationellt

I såväl den nationella som den internationella forskningen framträder en övervägande positiv syn på hur läshundar kan påverka barns läsmotivation. Dirfeldt och Persson (2008:32) konstaterar i sin studie av barn som läser för sina egna husdjurshundar, att barn som redan är goda läsare ser läsningen för utbildade hundar som något positivt. Hunden blir för de eleverna en uppmuntrande läskamrat. Däremot rekommenderar Dirfeldt och Persson (a.a.) i Sverige och Gee et al. (2007; 2009; 2010; 2010 och 2012 i Fine 2015:196f) i USA att elever som är i behov av mer hjälp och stöd i mötet av nya ord vad gäller uttal och ordkunskap bör läsa för en människa också. Läshundsteam ger således läsaren med avkodningssvårigheter och eller ett bristande ordföråd både stöd och motivation. I form av att hundföraren kan förklara ordens innebörd och motivation i form av stöttning av läshunden, vilket eleven behöver för att läsa mer och lära sig ordens uttal och betydelse.

Även samspelet mellan eleven och hunden samt mellan eleverna har utvecklats genom läshundsinsatser. Gee et al. (a.a.) har tillsammans med ett flertal kollegor under en längre tid konstaterat att elever som arbetar med läshund har utvecklat sin förmåga att ta till sig instruktioner. Gee et al. (a.a.) har även konstaterat att elever som genomför läxförhör och prov tillsammans med en utbildad läshund presterar bättre än när samma elever genomför läxförhör och prov utan läshunden, exempelvis med ett gosedjur eller en lärare/klasskamrat.

Eriksson (2015:7) har intresserat sig för hur läshundar kan öka barns och elevers lässtimulans. Hon har valt att fokusera på folkbiblioteks och skolbiblioteks arbete med att stimulera barns och elevers läslust. Francis (2009:51f) har under sina observationer på ett bibliotek i USA kommit fram till att barnen som ingår i läsgruppen utvecklar sin empati för hunden, hundföraren och de barn som väntar på sin tur att läsa för läshunden. Barnen som väntar på sin tur sitter tyst med i rummet och lyssnar på barnet som läser. De läsande barnen i Francis (a.a.) studie upplevs inte bli störda av att andra barn iakttar dem under lässtunden och påstår att de inte blir störda när de tillfrågas. Eriksson (2015:26f) kommer i sin intervjustudie, där hon har intervjuat bibliotekarier, fram till att läshundar på biblioteken fungerar som en magnet. Läshunden drar till sig elever och påverkar deras läslust på ett positivt sätt. Bibliotekarierna finns till elevernas förfogande som en pedagogisk resurs och rekommenderar för eleverna intressanta och lämpliga böcker. Eriksson (a.a.) försäkrar att när eleverna läser för nöjes skull ökar motivationen och eleverna utvecklar sitt läsflyt.

Moore et al. (2013:389f) från Storbritannien har undersökt 71 tredjeklasselevers avkodningsförmåga, läsflyt, läsförståelse och läsmotivation när de läser i den ordinarie undervisningen och testerna genomfördes när eleverna läst 16 veckor för en läshund. Moore et al. (a.a.) kom fram till att läshundens närvaro ökar elevernas tilltro till sin egen läsförmåga, vilket leder till progression i elevernas läsförmåga. Även Massengill Show (2013:368) från USA anser att elevernas läsförmåga ökar efter flertalet lästillfällen med ett läshundsteam. Kaymen (2005:34), också hon från USA, konstaterar att eleverna i hennes studie inte tycktes förbättra sin avkodningsförmåga märkvärt. Hon kommer dock fram till att icke-läsarna i hennes studie efter läshundsinsatsen börjat läsa frivilligt, vilket i sin tur kan förväntas leda till en förbättrad läsförmåga på längre sikt.

Friesen (2009a) är av den åsikten att läshunden som motivator kan skapa nya vägar för elever med lässvårigheter att nå kunskapsmålen. Av den anledningen genomförde Friesen (2009a:105ff) en studie med femton elever som nyligen börjat i årskurs 2, där alla utvalda elever inte uppnådde kunskapskraven i läsflyt, ordavkodning och språklig medvetenhet. Eleverna fick läsa 20 minuter en gång i veckan för ett läshundsteam under resterande årskurs 2. Resultatet visar att alla femton elever i studien uppnådde målen för minst årskurs 2 när skolåret var slut. De svagpresterande läsarna hade blivit mer självsäkra och motiverade att läsa. Friesen (a.a.) diskuterar framförallt i sin artikel hur elever som tidigare inte varit intresserade av att läsa blir det.

Renck Janlongo (2005:153) från USA rekommenderar att läshundsinsatsen sker över en längre tidsperiod då elever med lässvårigheter läser högt för ett utbildat läshundsteam 20 minuter en gång i veckan i 40 veckor. Även Massengill Show (2013:367) anser att bäst resultat uppnås vid långsiktigt arbete med läshundsteam. Hon följde 197 lässvaga elevers läsutveckling under de fyra skolåren mellan 2006–2007 och 2010–2011. Massengill Show (2013:368) kom då fram till att de elever som tillfrågades om de ville läsa högt för ett läshundsteam alla valde att ingå i studien. Under flertalet intervjuer har det framgått att de elever som deltog i studien inte såg det som en bestraffning. Det framkom även att de elever som inte tillfrågades blev avundsjuka på de elever som fick läsa för läshundar.

Christensen och Nerelius (2015:19) beskriver en intervjuperson som poängterar att elever som skolan oroar sig över inte skulle klara av de nationella proven i svenska efter en tids lästräning med hundarna klarade de nationella proven. Även Bradley (2013:22) konstaterar att både klasslärarna och hundförarna i R.E.A.D.- programmet är eniga om att arbetet med läshunden motiverar eleverna och att elevernas läsflyt förbättras. Resultaten visar enligt Bradley (a.a.) att klasslärarens syn på läshundsinsatsen i kombination med andra former av pedagogiska insatser ger svagpresterande elever nya möjligheter att uppnå uppsatta mål. Bassette och Taber-Doughty (2013:123) från USA har i sin pilotstudie kommit fram till att elever med beteendesvårigheter, vilket ofta leder till lässvårigheter, har märkbar nytta av hundassisterad pedagogik vid lästräning. Bassette och Taber-Doughty (a.a) rekommenderar att dessa elever ges möjlighet att under en längre tid arbeta med utbildade läshundsteam för att förbättra både sociala beteenden och läsflyt.

Friesen (2010b:25f) presenterar en lista över organisationer som arbetar med läshundsteam. På listan finns följande länder representerade: Kanada, USA, Indien, Australien, China, Hong Kong, Malaysia, Filipinerna, Japan och Taiwan. Öhlund (2013:11ff) presenterar organisationer i Norden där följande länder finns representerade: Sverige, Danmark, Finland och Norge. Inom länderna och länderna emellan anser Friesen (2010b:25) att det finns stora skillnader i hur hundförarna interagerar med den läsande eleven under lässtunden. Hon förklarar att det förekommer stora skillnader vad gäller hur länge en elev läser för en läshund. Vissa organisationer låter eleverna läsa för olika hundar, andra låter eleverna läsa för samma läshund under upprepade tillfällen. Det skiljer sig enligt Friesen (a.a.) även mellan organisationer om de enbart låter elever med specifika språkliga eller sociala svårigheter läsa för en läshund, eller om alla elever ges möjlighet att läsa för läshundar. Även Öhlund (a.a.) uppfattar dessa skillnader i hur arbetet med läshundsteam sker i Norden.

Ehriander (2016:96f) framhåller vikten av att elever som läser för läshundar läser bättre då hunden lugnar barnet som då bli mindre stressad av högläsningssituationen. Även Christensen och Nerelius (a.a.) betonar att högläsningen med läshund inte kan ses som den enda betydelsefulla faktorn för de positiva resultaten i deras studie, då fler insatser för att utveckla elevernas läsförmåga samspelas med läshundsinsatsen. Roux, Swartz och Swart (2014:254) från USA har i sin studie kommit fram till att elever som läser för läshundsteam enbart utvecklar vissa områden av sin språkliga medvetenhet så som ordförråd och läsflyt. Roux, Swartz och Swart (a.a.) kommer således fram till att läshundsinsatsen är bra för elever i skolans yngre år men att dessa elever även behöver kompletterande undervisning.

I Friesens och Delisles (2012:106) artikel presenteras ett arbetssätt som hjälper elever att utveckla sitt läsflyt. Med tanke på att en problematik kan uppstå för många läsare under tidig läsinlärning, har Friesen och Delisle (a.a.) med hjälp av läshunden tagit fram ett arbetssätt som ökar elevernas uppmärksamhet på textens struktur. Detta arbetssätt går ut på att när eleven i sin läsning kommer fram till en punkt ska eleven ta ett nytt andetag, vilket är relativt enkelt för många elever. Då eleven i sin läsning kommer fram till ett kommatecken ska eleven röra läshunden. När eleven kommer till ett nytt stycke ska eleven klappa hunden i två sekunder innan eleven börjar läsa nästa stycke. Genom

att arbeta med elevernas interpunktion vid läsning ser Friesen och Delisle (a.a.) hur elevernas språkliga medvetenhet utvecklas.

Friesen (2012:196) hänvisar till Hummel och Randler (2011:7ff) som undersökt animal-assisted literacy, sedermera förkortat AAL, i Tyskland. I Hummels och Randers omfattande undersökning har 599 elever delats in i tre grupper. I den första gruppen fick eleverna arbeta med levande djur i klassrummet under lektionen. I den andra gruppen fick eleverna titta på bilder av och filmer med djuren. Den tredje gruppen fungerade som kontrollgrupp. De slutsatser Hummel och Randler kom fram till är att eleverna i den första gruppen visade ett större intresse under lektionen och var mer motiverade att ta in nya kunskaper, i jämförelse med de båda andra grupperna. Hummel och Randler genomförde en uppföljning av undersökningen sju till åtta månader efter att studien avslutades, för att kontrollera de långsiktiga effekterna av AAL. Vid det andra tillfället konstaterar Hummel och Randler att eleverna i den första gruppen hade djupare kunskaper vid det senare tillfället (Friesen 2012:197 och Hummel & Randler 2011:7ff). Även Kirnan Siminerio och Wong (2015) kom i sin studie fram till att AAL ger långsiktiga resultat. Elever som haft en läshund i förskoleklass presterade enligt Kirnan Siminerio och Wong (a.a) bättre på lästester i årskurs två än referensgruppen som inte haft någon läshund i förskoleklass.

Garp (2015:67) har i sin mindre studie kommit fram till att elevernas inre drivkraft och motivation är avgörande för att få icke-läsare att läsa mer, bättre och frivilligt. Hon anser att en viktig förutsättning för att arbetet med läshundar i skolan ska bli framgångsrikt är att eleverna frivilligt läser högt för hunden. Garp (a.a.) noterar att ett av de fem barnen i studien till en början tyckte om att läsa för hunden. Denna elev tyckte inte om att läsa i andra sammanhang. Eleven läste enbart under tvång från lärare och föräldrar. Efter att hundföraren vid ett tillfälle övertalat barnet att ta med en bok hem, försvann elevens lust att läsa även för hunden. Garp (a.a.) konstaterar därför att motivation, läslust och den fria viljan är av stor betydelse när icke-läsare ska bli läsare.

Även Friesen (2012:169) beskriver ett fåtal elever, såväl icke-läsare som läsare. En elev var redan i början av studien en god läsare som frivilligt läste självständigt. Efter att denna elev läst med läshunden och Friesen, anser eleven själv att hon blivit en bättre läsare, och läraren instämmer. Det beror enligt eleven på att det känns bra när hon läser

för hunden och kelar med den. Vidare beskriver Friesen (2012:169f) en annan väldigt ivrig elev som efter att ha arbetat med läshunden valde att skriva ett flertal berättelser, dikter och sångtexter dedikerade till läshunden. I elevgruppen ingick även läsare som i början av studien inte tyckte om att läsa och skriva. Resultaten visar att även dessa elever utvecklat sin förmåga att läsa och skriva samt gick från av vara ickeläsare till att bli läsare.

Sammanfattningsvis ger de internationella studierna fler exempel än de svenska studierna på hur läshundsinsatser kan användas systematiskt och pedagogiskt i klassrumsundervisning och under längre tid. De svenska studierna belyser oftare läshundsinsatser kopplade till skolbibliotek och kortsiktiga läshundsinsatser snarare än till klassrumsundervisning. Något som betonas i både de nationella och internationella studierna är att läshundsinsatserna inte kan ses som den enda faktorn till att eleverna i studierna har blivit mer motiverade och utvecklat sin läs- och skrivförmåga. Studierna visar även att läshundsinsatsen kan leda till avundsjuka hos de elever som inte ges möjlighet att läsa för läshundar.

4.3 Likheter och skillnader mellan svenska och internationella läshundsinsatser

Som redan nämnts är läshundsinsatser ett relativt nytt fenomen i Sverige. I svenska grundskolor har läshundsteam främst använts för elever med olika typer av läs- och skrivsvårigheter. Eftersom läshunden som insats och resurs kan öka motivationen hos denna minoritetsgrupp inom skolan och fånga upp dessa elevers intresse för läsinläring kan läshunden ses som en värdefull investering på kort och troligtvis även på lång sikt för individen som läser för hunden, menar Öhlund (2013:71). Enligt Eriksson (2015:20) anser flertalet kommuner och skolor i Sverige idag, att läshundar som insats inte är tillräckligt beforskade. Enligt Friesen (2012) kan läshundsteam som insats på lång sikt gynna såväl individen som skolan och samhället.

I svenska grundskolor har läshundsteam främst använts i mindre elevgrupper i syfte att framförallt främja barns läsutveckling och läsmotivation. Det vanliga i Sverige är att läshundsteam inte integreras i den ordinarie klassrumsundervisningen. I flera svenska studier (Ehriander 2016:87 Eriksson 2015:3;18ff Öhlund 2013:11;74, Dirfelt och Persson 2008:11;36f Christensen och Nerelius 2015:3;19;28f Garp 2015:15;47;62 Arnqvist 2013:5;19;25ff) nämns allergier som en anledning till varför läshundsteam inte

brukar användas i svensk klassrumsundervisning eller i miljöer där många barn möts. Socialstyrelsens (2014) riktlinjer för terapihundar, dit även läshundar räknas, tar bland annat upp att hänsyn måste tas till personer med pälsdjursallergi. Anpassningen till Socialstyrelsens (a.a.) riktlinjer kan i praktiken ses som en faktor som begränsar hur läshundsteam kan användas i svenska grundskolor (Öhlund 2013:11;74). Undantagen är Arnqvists (2013:18) och Öhlunds (2013:37) studie som följt varsin skola där läshundar förekommer i klassrummet.

I de internationella studierna ges en mer mångskiftande bild av hur läshundar används i olika skolmiljöer och i olika syften. Friesen (2012:167) nämner i sin avhandling att läshundar inte är att rekommendera för barn som är allergiska mot hundar. Friesen (2010a:262) beskriver den vanligaste kritiken som riktas mot djurassisterad pedagogik i form av risken för allergiska reaktioner. Kirnan, Siminerio och Wong (2015) problematiserar risken med elever med allergi. För att låta även dessa elever ta del av undervisningen och lästillfällena med en läshund fick dessa elever läsa för hunden och hundföraren med hjälp av videochatt med två surfplattor. Renck Jalongo, Astorino, och Bomboy (2004:13) förklarar att alla läshundar borstas noggrant innan de åker till en skola. Renck Jalongo et al. (a.a.) rekommenderar även att hundförarna håller läshundarnas päls så kort som möjligt för att minska allergirisken. I fjorton av sjutton internationella källor nämns inte allergi, vilket kan tyda på att allergirisken i övriga världen inte är lika stor som i Sverige eller också att det saknas regelverk och rekommendationer i övriga länder.

Enligt Friesen (2012:201) ger AAL eleverna möjligheten att i en neutral miljö leka sig till fördjupade kunskaper i interaktionen med läshunden. Vidare poängterar hon att läshunden hjälper eleverna att fokusera på högläsningen, vilket har lett till ett behagligare arbetsklimat för eleverna. Friesen (a.a.) menar följaktligen att läshunden har inspirerat och motiverat eleverna att utveckla sin läs- och skrivförmåga. Även Christensen och Nerelius (2015:19) konstaterar i sin studie att arbetet med läshundar har gett eleverna i deras studie mer motivation och ett lugnare och tryggare arbetsklimat. Schmidt (2013) konstaterar i sin studie från 2013 att eleverna som arbetar med läshundsteam förbättrade sin koncentrationsförmåga, uthållighet och impuls kontroll. Till följd av insatsen ser hon också att eleverna nu respekterar kamraterna i högre

utsträckning och att samarbetet med kamraterna har förbättrats, mobbing och trakasserier har minskat (Schmidt 2013 i Fine 2015:161).

Renck Jalongo et al. (2004:11) tar i sin artikel upp hur elever som läst högt för utbildade läshundsteam under tretton månader uppnår kunskapskraven för sin årskurs, och att vissa elever har utvecklat sin läsförmåga med kunskapskraven för två till fyra årskurser. Detta innebär att elever som läser i årskurs två men inte uppfyller de krav på läsförmåga som ställs på elever i årskurs ett, efter tretton månaders läsning med hundteam kan läsa på en nivå som motsvarar kunskapskraven för elever i årskurs fyra, under förutsättning att eleven vid den tidpunkten går i årskurs tre.

Sammanfattningsvis kan läshundsteam ses som en värdefull investering på kort och lång sikt, då de märkbart utvecklar samtliga elevers språkliga medvetenhet och läsutveckling. På grund av allergirisken sker majoriteten av läshundspedagogiken i mindre avskilda utrymmen i Sverige. Internationellt är allergirisken inte lika uppmärksammas, vilket möjliggör för läshundspedagogiken att ske mer integrerat i klassrumsundervisningen. Läshunden hjälper eleverna att fokusera under högläsning vilket har lett till ett lugnare och tryggare klassrumsklimat med mindre mobbing.

4.4 Sammanfattning

Svenska forskare är överens om att läshundsteam främst ökar elevernas motivation och koncentrationsförmåga. Svenska och internationella forskare poängterar att läshunden inte kritiserar eleven om eleven har uttalssvårigheter, exempelvis i form av att läspa, stamma eller läsa hackigt. Internationella forskare fastslår att eleverna upplever skolan som roligare när de regelbundet får läsa för ett läshundsteam. De internationella forskarna har även kommit fram till att elever med inlärningssvårigheter som genomför läxförhör och prov tillsammans med läshundsteam presterar bättre än när de genomför provet i en klassrumskontext.

Både nationella och internationella forskare är överens om att beprövad erfarenhet och andra läs- och skrivinsatser bör komplettera arbetet med läshundsteam för att eleven ska utvecklas maximalt. Tyska forskare konstaterar att elever som arbetar med djurassisterad undervisning uppvisar positiva långsiktiga kunskapsresultat. Såväl svenska som internationella forskningsresultat visar tydligt att elever som riskerar att

inte nå kunskapsmålen i olika skolsystem världen över efter arbetet med läshundsteam i en hög utsträckning når kunskapsmålen. Majoriteten av forskarna är överens om att arbetet med läshundsteam har en positiv bieffekt i form av att eleverna utvecklar sin empati. Det visar sig genom ett tryggare och lugnare klassrumsklimat med minskade trakasserier och mobbing.

5 Resultatdiskussion

I den här undersökningen har jag kommit fram till att forskarna överlag såväl nationellt som internationellt är överens om att läshundar i första hand motiverar elever att börja läsa eller att läsa mer. Läshunden är mer än en motivator som stöttar eleverna i den aktuella lässtunden. Forskarna är eniga om att läshunden motiverar eleverna även i den kompletterande undervisningen. Ett fåtal forskare nationellt och internationellt konstaterar att elever som läser för en läshund börjar läsa för nöjes skull och blir därmed mer självständiga läsare.

Vad flertalet forskare kommer fram till är dock att läshundens intåg i skolan inte är en ”quick fix”-metod, utan att den kräver arbete och kontinuitet för att eleven ska uppnå långsiktiga resultat. Flertalet forskare anser att läshundsteam kan användas som en systematisk lästräningssätt där eleverna läser i cirka 20–30 min för ett läshundsteam och som ett pedagogiskt verktyg i värdegrundsarbetet för att skapa ett lugnare och tryggare klassrumsklimat utan mobbing och trakasserier. Det sker genom att läshunden utstrålar ett lugn och en trygghet till eleverna i lässituationen. Forskarnas resultat överensstämmer i hög utsträckning vad gäller läshundens inverkan på elevers utveckling av språklig medvetenhet och läsutveckling. Forskarna anser att läshunden kan hjälpa elever att fokusera i högläsningssituationen.

Utöver elevens arbete med läshundsteamet är det viktigt att klassläraren kontinuerligt stöttar elever för att de ska nå så långt som möjligt, framförallt med tanke på elever i behov av särskilt stöd. Dessa elever bör utöver tiden med läshundsteam även ges specialundervisning både i klassrummet och hos specialpedagog.

Internationellt sett integreras läshunden i klassrumskontexten till skillnad från i Sverige där läshundsteamet oftast finns i en närliggande lokal, exempelvis ett grupprum i anslutning till klassrummet eller skolbiblioteket. En trolig faktor till denna skillnad är

att det i Sverige finns strikta regler och rekommendationer kring allergi, dessa saknar motsvarighet i flertalet andra länder.

Svenska forskare ställer sig kritiska till om insatsen läshund är den mest betydelsefulla faktorn för elevernas läs- och skrivutveckling. De anser att läshunden är bra för att motivera eleverna men poängterar att det även krävs andra insatser för att uppnå specifika kunskapskrav. Utöver det är flertalet forskare överens om att ensamma läshundar (utan hundförare) eller utbildade läshundar inte ger ett lika bra resultat som utbildade läshundsteam.

Enligt Jenner (2004:75) är det viktigt att läraren ställer upp realistiska mål och delmål för elevernas utveckling. Det är även viktigt att läraren ansvarar för elevens inläring och uppmuntrar elevens framsteg för att stärka elevens självförtroende. Holm (2008:26f) poängterar att elevernas självförtroende lägger grunden för elevens inre motivation, en viktig faktor för att eleven ska kunna utveckla sin läsmotivation inte minst vid högläsning. Högläsning kan för flertalet människor, både vuxna och barn ses som skrämmande och obehagligt. Holm (2008:25) lyfter därför fram Atkinsons (1964) prestationsmotivation. Atkinson (1964) anser att motivationen påverkas av positiva och negativa konsekvenser av den utförda handlingen. Rädslan för att läsa fel i sociala sammanhang medför oftast en planerad eller oplanerad bedömningsituation, vilken riskerar att påverka elevens läsmotivation negativt. Ytterligare en negativ faktor kan enligt Massengill Show (2013:268) vara att avundsjuka kan uppstå mellan de elever som läser för läshundar och de elever som nekas.

Holm (2008:28) betonar att långsiktigt tänkande kring all läsundervisning är en avgörande faktor. När eleverna är motiverade att läsa läser de mer och denna frivilliga läsning är avgörande för elevens kommande läsutveckling. Jenner (2004:57) framhåller vikten av ett lugnt och tryggt klassrumsklimat för att eleven ska våga ta sig an nya utmaningar. Holm (2008:25) menar således att först när eleverna känner sig trygga kan de utveckla sin språkliga medvetenhet. Såväl internationella som nationella studier om läshundsinsatser tyder på att läshundar kan främja både läsutveckling och ett tryggt klassrumsklimat.

6 Förslag på vidare forskning

Det kan förslagsvis vara intressant att genomföra en longitudinell studie där forskare analyserar elevers progression i avkodningsförmåga och läsflyt. En sådan studie kan exempelvis jämföra elever som får läsa för utbildade läshundsteam och elever som läser för utbildade hundar. Man kan också låta en grupp elever med behov av särskilt lässtöd läsa för utbildade hundteam, och låta en annan grupp med samma behov få traditionell undervisning och göra jämförelser mellan dem. Hänsyn bör då tas till faktorer som exempelvis andra läsfrämjande metoder såväl inom klassrumsundervisningen som i specialpedagogiska insatser samt elevernas litterära hemförhållanden, alltså hur mycket föräldrar och fritidspersonal läser högt för barnet.

Ytterligare ett fält att beforska är en litteraturstudie där forskaren kartlägger elevers resultat över tid i olika avkodningstest, exempelvis stanineskalan, och elevens antal korrekt lästa ord/minut. En kartläggning kan då ske över elevers progression när dessa elever läser för utbildade läshundsteam, i jämförelse med elevernas progression innan de började läsa för utbildade läshundsteam.

Ytterligare frågor som kan besvaras är: Hur kan de komma sig att elever presterar bättre med hunden närvarande? Vilka är riskerna och konsekvenserna för elevens självständighet i förhållande till insatsen läshund?

Referenser

- Arnqvist, C. (2013). *Hunden som resurs – En studie om hunden som ett pedagogiskt hjälpmedel*. Södertörns högskola. Institutionen för utbildningsvetenskap.
- Backman, G. (2016) *Licenserat Pedagoghundsteam*. Svenska Terapiahundinstitutet. Hämtad från http://svenskaterapiahundsinstitutet.se/?page_id=775
- Bassette, L. & Taber-Doughty, T. (2013) The Effects of a Dog Reading Visitation Program on Academic Engagement Behavior in Three Elementary Students with Emotional and Behavioral Disabilities: A Single Case Design. *Animal Welfare*, 22, 369-378.
- Bassette, L. & Taber-Doughty, T. (2013). The Effects of a Dog Reading Visitation Program on Academic Engagement Behavior in Three Elementary Students with Emotional and Behavioral Disabilities: A Single Case Design. *Child Youth Care Forum*, 42, 239–256.
- Bradley, J. (2013). An Investigation of the Effects of a Facility Dog on Student Learning and the Learning. Walden University.
- Christensen, M. & Nerelius, L. (2015). *Inte så mycket hund, jättemycket pedagogik. En studie av hundassisterad pedagogik i skolmiljö*. Stockholms universitet. Barn- och utbildningsvetenskapliga institutionen.
- Danielsson, J. (2016). *Läshund*. Hämtad från <http://stockholm.hundenshus.com/yrkesutbildningar/sociala-tj%C3%A4nsterhundar/1%C3%A4shund>
- Denscombe, M. (2009). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. (2. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Dirfeldt, R. & Persson, P. (2008). *Att läsa för hunden - en metod för läsfärdighetsträning?* Högskolan Skövde. Institutionen för Kommunikation och Information.
- Ehriander, H. (2016) *Bokhund*, (skriftlig kommunikation 2016-01-04).
- Ehriander, H. (2016). Book dog and Astrid Lindgren a Project to Promote reading. *Internal journal*, 02, 85-102.
- Eriksson Barajas, K. Forsberg, C. & Wengström, Y. (2013). *Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap: vägledning vid examensarbeten och vetenskapliga artiklar*. 1. utg. Stockholm: Natur & Kultur
- Eriksson, K. (2015). *Biblioteket och läshundar Läshundar som en metod för bibliotekets*

- arbete inom lässtimulans*. Linnéuniversitetet.
- Fine, A. H. (red.) (2015). *Handbook on animal-assisted therapy: foundations and guidelines for animal-assisted interventions*. 4. ed. London: Elsevier/Academic Press
- Flynn, B. (1999). R.E.A.D. (Read, Enjoy and Do) Springfield, Ill. Illinois State Library. Vol. 81 nr 1, 42-49.
- Francis, A. (2009). Thursdays with MacGyver The Benefits of a Library Therapy Dog. *Children & Libraries*, 50-52.
- Friesen, L. (2009a) *How a Therapy Dog May Inspire Student Literacy Engagement in the Elementary Language Arts Classroom*. *Learning landscapes*, 3, 105-122.
- Friesen, L. (2009b) *Animals in Children's Literature: A Powerful Motivator for Literacy Learning*. *Association for Childhood Education International*, 22, 1-7.
- Friesen, L. (2010a). Exploring Animal-Assisted Programs with Children in School and Therapeutic Contexts. *Early Childhood Education Journal*, 37, 261–267.
- Friesen, L. (2010b) Potential for the Role of School-Based Animal-Assisted Literacy Mentoring Programs. *Language and Literacy*, 12, 1, 21-37.
- Friesen, L. (2012). *Grade 2 children experience a classroom-based animal-assisted literacy mentoring program: An interpretive case study*. University of Alberta.
- Friesen, L. & Delisle, E. (2012) *Animal-Assisted Literacy: A Supportive Environment for Constrained and Unconstrained Learning*. *Childhood Education International*, 102-107.
- Garp, E. (2015). *"Nu kommer hunden!" Aktionsforskning om barn som läser för hundar med syfte att utveckla lässtunder på svenska bibliotek*. Uppsala universitet, Institutionen för ABM.
- Holm, J (2008) Upplevelser av intensivt träningsprogram för att befrämja läsförståelse och läsmotivation - en kvalitativ studie med lässvaga ungdomar. Åbo Akademi. Pedagogiska fakulteten.
- Ingvar, M. (2008). *En liten bok om dyslexi*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Intermountain Therapy Animals (ITA) Reading Education Assistance Dogs. R.E.A.D. (2016). *Intermountain Therapy Animals*. Hämtad från http://www.therapyanimals.org/Contact_Us.html
- Jenner, H. (2004) *Motivation och motivationsarbete: i skola och behandling*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling
- Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1839>

- Karlberg, S. (2016). *Skolhund - Läshund*. Svenska Terapihundskolan. Hämtad från <http://terapihundskolan.se/skolhund/>
- Kaymen, M. (2005). *Exploring Animal-Assisted Therapy as a Reading Intervention Strategy*. Division of Education and Leadership. Dominican University of California. San Rafael.
- Kirnan, J., Siminerio, S. & Wong, Z. (2015). The Impact of a Therapy Dog Program on Children's Reading Skills and Attitudes toward Reading. *Early Childhood Education Journal*, November 2.
- Kulturdepartementet. (2012:65) *Läsandets kultur, slutbetänkande av litteraturutredningen*. Statens offentliga utredningar. Hämtad från <http://www.regeringen.se/rattsdokument/statens-offentliga-utredningar/2012/09/sou-201265/>
- Lane, H. & Zavada, S. (2013). When reading gets ruff - canine-assisted reading programs. *The Reading Teacher*, 67, 2, 87–95.
- Massengill Shaw, D. (2013). Man's best friend as a reading fasilitator. *The Reading Teacher*, 66, 5, 365–371.
- Moore, E., Hlava T., Garcia, S. & Brem, S. (2013). Ever Try Teaching a Dog To Read? Implicit Theories of Reading Ability. *Anthrozoös*, 26,3, 381-393.
- Petersson, P. (2013). *Läsa för hund – Förbättrar det läsförmågan?* Linnéuniversitetet Kalmar Växjö. Institutionen för utbildningsvetenskap.
- Renck Jalongo, M., Astorino, T. & Bomboy, N. (2004) Canine Visitors: The Influence of Therapy Dogs on Young Children's Learning and Well-Being in Classrooms and Hospitals. *Early Childhood Education Journal*. 32, 9-16
- Renck Jalongo, M. (2005). "What are all these Dogs Doing at School?" Using Therapy Dogs to Promote Children's Reading Practice. *Childhood Education*, 81, 3, 152-158.
- Roux, M., Swartz, L. & Swart, E. (2014). The Effect of an Animal-Assisted Reading Program on the Reading Rate, Accuracy and Comprehension of Grade 3 Students: A Randomized Control Study. *Child Youth Care Forum*, 43, 655–673.
- Socialstyrelsen. (2014) *Hundar i vård och omsorg - Vägledning till gällande regelverk*. Stockholm. Socialstyrelsen.
- Öhlund, L. (2013). "Om man tar en tråkig bok så börjar den sova" En kvalitativ intervjustudie av barn som läser för hundar i skolmiljö. Uppsala universitet. Institutionen för ABM.